



Huisvredebreuk en sancties

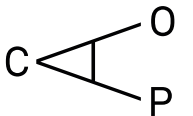
Landelijk congres Veiligheidszorg

Jaap van Dis

www.caop.nl

Programma

1. Juridisch kader
2. De toegangszegging
 - A. Rechthebbende (wie mag toegang ontzeggen)
 - B. Praktische eisen (hoe doe je het)
3. Duur van de sanctie: proportionaliteit & subsidiariteit
4. Complicatie: de behandelingsovereenkomst
5. Bezwaarmogelijkheid



1. Juridisch kader

Veelgestelde vraag:

Is een ziekenhuis een openbare ruimte?

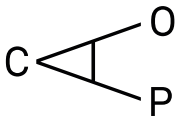


1. Juridisch kader

Artikel 139 Wetboek van Strafrecht

Hij die:

- in een **voor de openbare dienst bestemd lokaal**;
- wederrechtelijk binnendringt, of, wederrechtelijk aldaar vertoevende;
- zich niet op de vordering van **de bevoegde ambtenaar** aanstonds verwijdert;
- wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie.

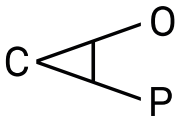


1. Juridisch kader

Artikel 138 Wetboek van Strafrecht

Hij die:

- in de woning of **het besloten lokaal of erf**, bij een ander in gebruik;
- wederrechtelijk binnendringt of, wederrechtelijk aldaar vertoevende;
- zich niet op de vordering van of vanwege **de rechthebbende** aanstonds verwijdert;
- wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.



1. Juridisch kader

Een ziekenhuis is een **besloten lokaal**

- met **publieke** ruimten
- én **besloten** ruimten.



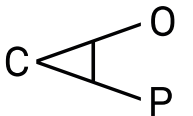
2. De toegangszegging

A. Rechthebbende (wie mag toegang ontzeggen)

Artikel 1 van Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt:

- Eigendom is het meest omvattende recht dat een persoon op een zaak kan hebben.
- Het staat **de eigenaar** met uitsluiting van een ieder vrij van de zaak gebruik te maken, mits dit gebruik niet strijdt met rechten van anderen en de op wettelijke voorschriften en regels van ongeschreven recht gegronde beperkingen daarbij in acht worden genomen.

De eigenaar (rechthebbende) van het pand heeft derhalve zeggenschap over de toegang tot het pand.



2. De toegangszegging

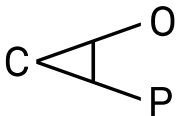
A. Rechthebbende (wie mag toegang ontzeggen)

Mag de huurder van een pand bepalen wie toegang heeft?

ECLI:NL:RBAMS:2015:1444 (Ktr Amsterdam 16.03.2015)

- Vooropgesteld wordt dat Y als huurder van het pand waarin het bedrijf is gevestigd op grond van haar gebruiksrechten bevoegd is bezoekers voor bepaalde of onbepaalde tijd de toegang tot het pand te ontzeggen.
- Y komt daarbij een ruime mate van beoordelingsvrijheid toe.
- Van dit uitgangspunt kan worden afgeweken indien Y van die bevoegdheid misbruik maakt,
- of als Y bij de afweging van haar eigen belangen en die van de ander in redelijkheid niet tot de uitoefening van haar bevoegdheid had kunnen komen.

Ja, de huurder kan als rechthebbende bepalen wie toegang heeft.



2. De toegangszegging

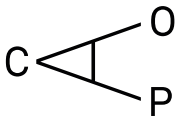
A. Rechthebbende (wie mag toegang ontzeggen)

Artikel 138 Wetboek van Strafrecht

Hij die:

- in de woning of het besloten lokaal of erf, bij een ander in gebruik;
- wederrechtelijk binnendringt of, wederrechtelijk aldaar vertoevende;
- zich niet op de vordering van of vanwege de rechthebbende aanstonds verwijdert;
- wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

Wil iemand strafbaar zijn, moet het binnendringen of aanwezig zijn wederrechtelijk (onrechtmatig) zijn.

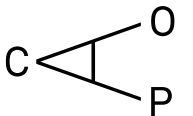


2. De toegangszegging

A. Rechthebbende (wie mag toegang ontzeggen)

De dubbele vordering

- als iemand zich niet aan regels en instructies houdt;
- en de rechthebbende of zijn gevolmachtigde;
- vordert (1^e keer) dat iemand het pand verlaat;
- maar die iemand dat weigert;
- wordt diens aanwezigheid **onrechtmatig**;
- als die persoon weer binnenkomt, vordert (2^e keer) u weer dat hij het pand verlaat;
- als die persoon dat niet doet, is aan de eisen van 138Sr voldaan en is hij **strafbaar**.

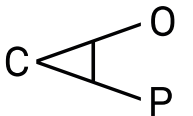


2. De toegangszegging

A. Rechthebbende (wie mag toegang ontzeggen)

Samenvatting

- Eigenaar of huurder heeft het recht te bepalen wie toegang heeft;
- Ontzegging toegang moet op goede gronden gebeuren (geen misbruik van recht/willekeur);
- Eerste vordering het pand te verlaten maakt aanwezigheid onrechtmatig;
- Als iemand na de eerste vordering weer binnenkomt volgt de tweede vordering om het pand te verlaten;
- Als iemand geen gehoor geeft aan die vordering, wordt hij strafbaar.

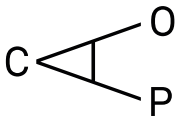


2. De toegangszegging

A. Rechthebbende (wie mag toegang ontzeggen)

(vervolg) samenvatting

- De eigenaar/huurder van het pand is de **hoofdbewoner** en is beslissingsbevoegd.
- Doorgaans is dat een rechtspersoon zoals een stichting of een BV.
- De hoofdbewoner kan medewerkers volmacht geven om beslissingen te nemen omtrent het ontzeggen van de toegang en daartoe alle benodigde handelingen te verrichten:
 - Artikel 60 van Boek 3 BW:
'Volmacht is de bevoegdheid die een volmachtgever verleent aan een ander, de gevolmachtigde, om in zijn naam rechtshandelingen te verrichten'.
- Handelsregister KvK: daarin is vastgelegd wie namens de rechtspersoon handelingsbevoegd is. Zoek in de KvK-website 'Inschrijving gevolmachtigde' (formulier 13).

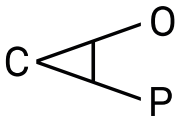


2. De toegangszegging

B. Praktische eisen (hoe doe je het)

- Zorg voor **kenbare** huisregels: in publieke ruimten en in correspondentie. Maak huisregels makkelijk leesbaar (zelfs plaatjes). Ook normen en waarden die als gebruikelijk kunnen worden beschouwd. Vermeld dat overtreding tot een toegangsverbod kan leiden;
- Zorg voor een kort en bondig protocol;
- De gevolmachtigde doet in bijzijn van een collega (bewijs) de dubbele vordering;
- Bevestig de ontzegging schriftelijk;
- Leg de ontzegging intern vast zodat overtreding geconstateerd kan worden.

Zie: <https://www.staz.nl/veiligezorg/doe-aangifte-en-ondernem-actie-naar-de-dader/>



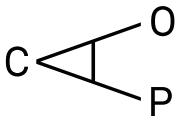
2. De toegangszegging

B. Praktische eisen (hoe doe je het)

Misbruik van bevoegdheid

Artikel 3:13 BW

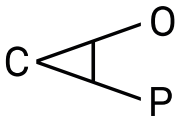
1. Degene aan wie een bevoegdheid toekomt, kan haar niet inroepen, voor zover hij haar misbruikt.
2. Een bevoegdheid kan onder meer worden misbruikt:
 - door haar uit te oefenen met geen ander doel dan een ander te schaden;
 - of met een ander doel dan waarvoor zij is verleend;
 - of in geval men, in aanmerking nemende de onevenredigheid tussen het belang bij de uitoefening en het belang dat daardoor wordt geschaad, naar redelijkheid niet tot die uitoefening had kunnen komen.



3. Duur van de sanctie

Proportionaliteit & subsidiariteit

- Er zijn geen wettelijke regels voor de duur van een sanctie => Stem sancties af met stakeholders zoals de OR en de Cliëntenraad. Leg de sancties en de duur vast in het protocol;
- Basis: geen misbruik van bevoegdheid/weeg belangen in redelijkheid af;
- Proportionaliteit: hoe zwaar is de sanctie t.o.v. de inbreuk?;
- Subsidiariteit: zet het minst ingrijpende middel in dat geschikt is om het doel te bereiken;
- Afhankelijk van de ernst van de overtreding bijvoorbeeld eerst een waarschuwing, gevolgd door een gesprek of een voorwaardelijke ontzegging. Informeer ook naar de achtergrond van het gedrag: sta open voor gevoelens van onmacht of angst die gedrag hebben veroorzaakt. Maak onderscheid tussen een verbod voor publieke en besloten ruimten. Sta open voor 'strafvermindering' wegens goed gedrag.



3. Duur van de sanctie

Proportionaliteit & subsidiariteit

Zie:

<https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBDHA:2019:9411>

<https://www.nationaleombudsman.nl/nieuws/rapporten/2017124>

<https://www.nationaleombudsman.nl/nieuws/rapporten/2017111>

3. Duur van de sanctie

Proportionaliteit & subsidiariteit

- Gerechtshof Amsterdam 11 april 2017 (ECLI:NL:GHAMS:2017:1285)
=> strafrechtelijke verwijtbaarheid geen vereiste is voor het mogen opleggen van een toegangsverbod voor een winkelcentrum. Een dergelijk toegangsverbod kan ook worden opgelegd in verband met overlastgevend, maar niet strafbaar gedrag.
- Rechtbank Utrecht 3 december 2009 (ECLI:NL:RBUTR:2008:BG6102)
=> belangenafweging: agressieve partner van bewoonster zorgcentrum mag worden beperkt in zijn bezoekrechten.
- Rechtbank Noord Nederland 18 oktober 2017 (ECLI:NL:RBNNE:2017:4003)
=> redenen voor ontzegging zijn niet begrijpelijk en te laat schriftelijk vastgelegd
- Rechtbank Den Haag 18 januari 2019 (ECLI:NL:RBDHA:2019:9411)
=> broer van bewoner zorgcentrum mag toegang tot besloten ruimten ontzegd worden. Rechter noemt publieke ruimte per abuis openbare ruimte. Zie ECLI:NL:RBROT:2020:7153 voor correct gebruik van de term publieke ruimte.

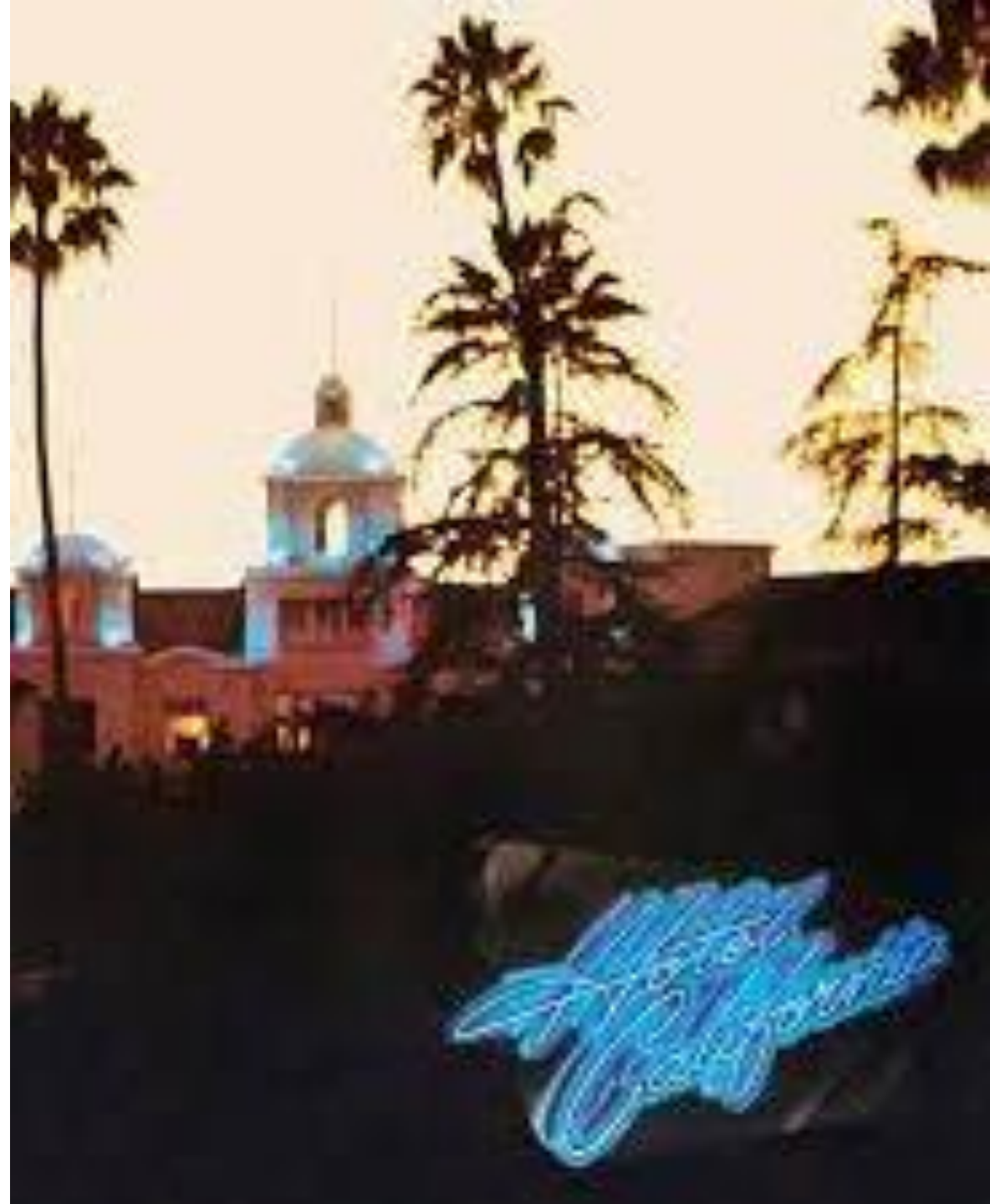
4. Complicatie

De behandelingsovereenkomst

'You can check out any time you like.

But you can never leave'

?



4. Complicatie

De behandelingsovereenkomst

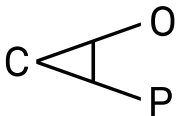
KNMG-richtlijn 21 januari 2021

Niet-aangaan of beëindiging van de geneeskundige behandelingsovereenkomst

3.1 Degene Redenen voor beëindiging van een behandelingsovereenkomst

Als een behandelingsovereenkomst met een patiënt tot stand is gekomen, kan de arts die slechts onder bepaalde omstandigheden opzeggen. De vijf meest voorkomende gewichtige redenen zijn:

- a. De aard en/of omvang van de hulpvraag wijzigt wezenlijk en gaat de expertise of de mogelijkheden van de arts te buiten.
- b. De patiënt vertoont zeer onheus of agressief gedrag.
- c. De arts heeft een ernstig conflict met de patiënt en/of de patiënt wil niet meewerken aan de behandeling.
- d. De patiënt weigert voortdurend de rekening te betalen.
- e. De arts heeft een aanzienlijk belang bij het beëindigen van de behandelingsovereenkomst.



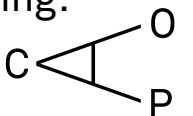
4. Complicatie

De behandelingsovereenkomst

Relatie arts <-> patient

Niet-aangaan of beëindiging van de geneeskundige behandelingsovereenkomst

- Een ernstige situatie waarbij er geen perspectief meer is op herstel zoals bij:
 - discriminatie;
 - seksistische uitlatingen;
 - bedreiging met geweld;
 - stalking;
 - fysieke agressie;
 - overlast in de praktijk
- Een arts moet incidenteel onaangepast gedrag kunnen opvangen en dulden;
- Onderzoeken en/of proberen of herstel van de relatie mogelijk is.
- Hangt het gedrag van de patiënt samen met de aard van de ziekte, nog meer terughoudendheid t.a.v. beëindiging.



4. Complicatie

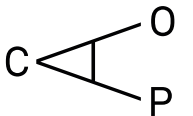
De behandelingsovereenkomst

Relatie arts <-> gezinsleden/vertegenwoordiger patiënt

Beëindiging wegens gedrag van gezinsleden/vertegenwoordiger is ook mogelijk indien dat gedrag in de weg staat aan een goede behandeling van de patiënt.

Zorgvuldigheidseisen bij beëindiging

- de patiënt herhaaldelijk waarschuwen en onderzoeken of herstel van de relatie mogelijk is;
- de patiënt tijdig mondeling informeren over zijn besluit en dit besluit schriftelijk bevestigen;
- een redelijke termijn aanhouden voordat hij de overeenkomst daadwerkelijk beëindigt;
- noodzakelijke hulp blijven verlenen of laten verlenen, tot de patiënt een andere behandelaar heeft gevonden;
- medewerking verlenen om na de beëindiging elders zorg te ontvangen.



4. Complicatie

De behandelingsovereenkomst

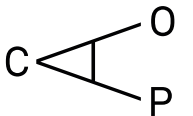
Relatie zorginstelling <-> patiënt

Gelijke eisen als voor arts:

- a. de patiënt herhaaldelijk waarschuwen en onderzoeken of herstel van de relatie mogelijk is;
- b. de patiënt tijdig mondeling informeren over zijn besluit en dit besluit schriftelijk bevestigen;

Verzwaarde eisen ten opzichte van arts:

- c. een redelijke termijn aanhouden voordat hij de overeenkomst daadwerkelijk beëindigt;
- d. noodzakelijke hulp blijven verlenen of laten verlenen, tot de patiënt een andere behandelaar heeft gevonden;
- e. medewerking verlenen om na de beëindiging elders zorg te ontvangen.



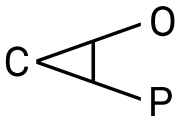
5. Bezwaarmogelijkheden



5. Bezwaarmogelijkheden

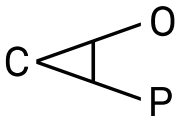
- Er is geen wettelijke regeling voor klachten over ontzegging: de rechter is bevoegd over ontzegging te oordelen;
- De Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz) is niet van toepassing: de Wkkgz geschilleninstantie is niet bevoegd;
- UMC's: de Algemene wet bestuursrecht (Awb, hoofdstuk 9 Klachtbehandeling) is niet van toepassing want de ontzegging geldt niet als besluit als bedoeld in artikel 1:3 Awb.

ECLI:NL:RBSHE:2011:BT2585 r.o. 5, ECLI:NL:RBROT:2015:833 r.o. 8, ECLI:NL:RBROT:1999:AA3419
“...van uitoefening van enige publiekrechtelijke bevoegdheid met betrekking tot de toegangsentzegging geen sprake is. Het betreft hier een privaatrechtelijke rechtshandeling, waarbij verweerder optreedt als beheerder van de universiteit.”

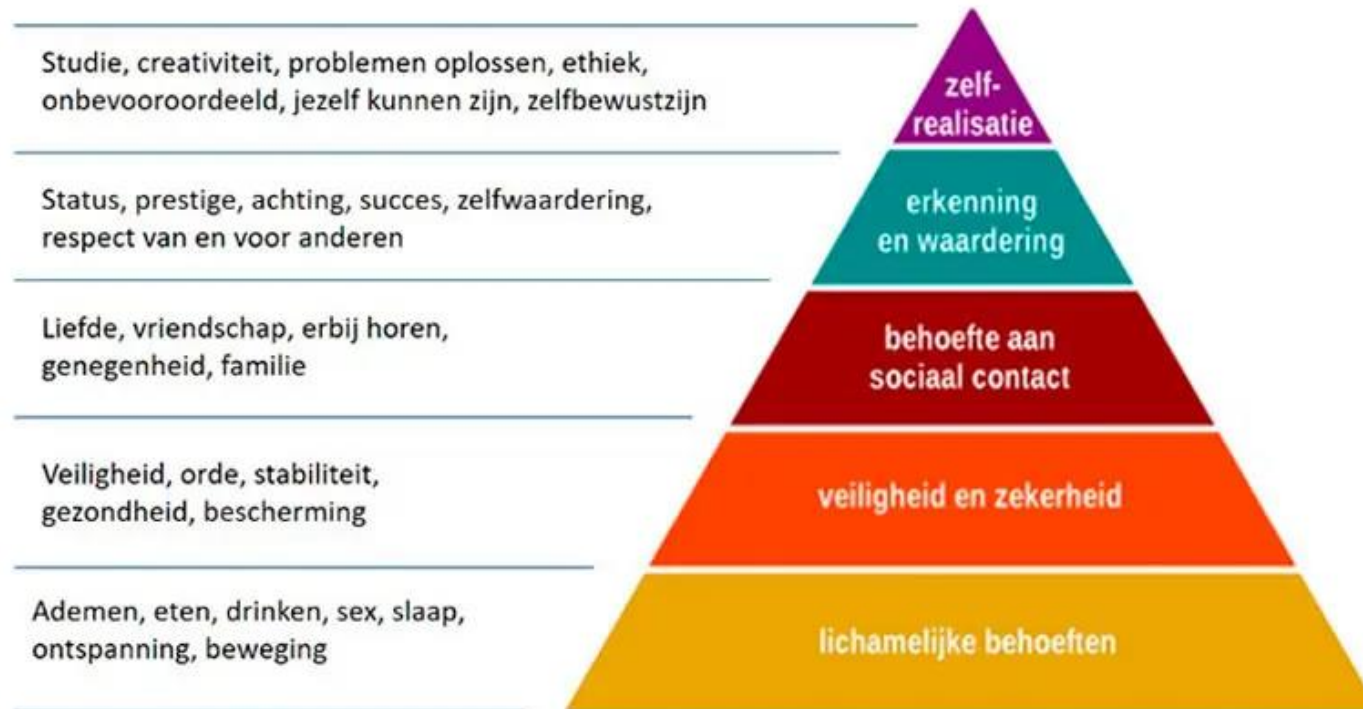


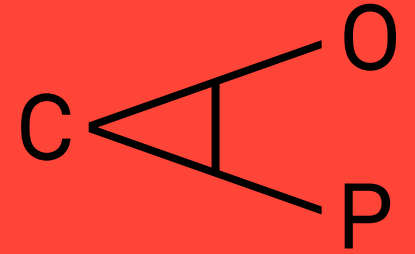
5. Bezwaarmogelijkheden

- Zorg (toch) voor een klachtenregeling: het draagt bij aan een zorgvuldige afweging van belangen en kan rechtszaken voorkomen.
- Zorgvuldige afweging van belangen: inventariseren, informeren, hoor én wederhoor, motivering beslissing
- Inventariseren = feitenonderzoek
- Informeren = feiten delen
- Hoor en wederhoor = belanghebbenden delen visie op feiten en op de visie van anderen
- Motivering beslissing = duidelijkheid
- Strafverlaging wegens goed gedrag?



5. Bezwaarmogelijkheden





Dank voor uw aandacht

Jaap van Dis

j.vandis@caop.nl

www.caop.nl

Lange Voorhout 13

2514 EA Den Haag